

ИЗВЈЕШТАЈ

за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада¹

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Научно-наставно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци

Датум именовања комисије: 22.06.2026. године

Број одлуке: 13/3.666-XI-10/26

Чланови комисије:

1.	Др Бранка Золак Пољашевић	ванредни професор
	Презиме и име	Звање
	Менаџмент	
	Научно поље и ужа научна/умјетничка област	
	Економски факултет Универзитета у Бањој Луци	предсједник
	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији
2.	Др Жељана Јовичић	ванредни професор
	Презиме и име	Звање
	Пословне финансије	
	Научно поље и ужа научна/умјетничка област	
	Економски факултет Универзитета у Бањој Луци	члан
	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији
3.	Др Немања Бербер	ванредни професор
	Презиме и име	Звање
	Економски факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду	
	Научно поље и ужа научна/умјетничка област	
	Менаџмент	члан
	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији

2. ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ

Име, име једног родитеља, презиме: Игор (Гавро) Мишић

Датум рођења: 19.05.1991. године

¹ У даљем тексту „дисертација / умјетнички рад”.

Мјесто и држава рођења: Зеница, Босна и Херцеговина					
2.1. Студије првог циклуса или основне студије или интегрисане студије					
Година уписа:	2010.	Година завршетка:	2014.	Просјечна оцјена током студија:	9,25
Универзитет: Универзитет у Бањој Луци					
Факултет/Академија: Економски факултет					
Студијски програм: Пословна економија					
Стечено звање: Дипломирани економиста – 240 ECTS бодова					
2.2. Студије другог циклуса или мастер студије					
Година уписа:	2014.	Година завршетка:	2017.	Просјечна оцјена током студија:	9,22
Универзитет: Универзитет у Бањој Луци					
Факултет/Академија: Економски факултет					
Студијски програм: Актуарство					
Назив завршног рада другог циклуса или мастер тезе, датум одбране:					
Максимизирање приноса на средствима покрића резерви осигуравајућих друштава у Републици Српској, 07.10.2017.					
Ужа научна/умјетничка област завршног рада другог циклуса или мастер тезе:					
Актуарство					
Стечено звање: Мастер економије – 300 ECTS бодова					
2.3. Студије трећег циклуса					
Година уписа:	2017.	Број ECTS бодова остварених до сада:	100	Просјечна оцјена током студија:	10,00
Факултет/Академија: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци					
Студијски програм: Менаџмент и предузетништво					
2.4. Приказ научних и стручних односно умјетничких радова студента²					
Навести појединачне радове, са навођењем DOI бројева, односно концерте / снимљена дјела. Додати потребан број редова. Користити исти стил за навођење свих референци у 2.4.					
Р. б.	Основни подаци о научном раду				Цитатна база
1.	Mišić, I., Marić, M., & Došenović Milaković, D. (2026). Challenges and Opportunities of Managing Small and Medium-Sized Enterprises				ERIH PLUS

² У складу са чланом 34 [Правила студирања на трећем циклусу студија, септембра 2022. године.](#)

in Developing Countries in the Era of Industry 4.0. *Journal of Contemporary Economics*, 10(1), 67–89. <https://doi.org/10.7251/JOCE2610067M>

Индустрија 4.0 представља трансформациони покрет који доноси значајне промјене у производним процесима примјеном паметних технологија, аутоматизације и одлучивања заснованог на подацима. У овом раду разматрају се изазови и могућности са којима се мала и средња предузећа суочавају у контексту Индустрије 4.0. Интеграцијом интернета ствари аналитике података и других дигиталних технологија, мала и средња предузећа могу остварити значајне користи, укључујући оптимизацију ланаца снабдијевања, смањење трошкова и ефикасније управљање залихама. Дигитализација такође омогућава малим и средњим предузећима приступ глобалним тржиштима, подстиче иновативност и продуктивност те доприноси повећању задовољства корисника.

У овом истраживању примјењује се систематски преглед литературе с циљем идентификовања кључних изазова и могућности које Индустрија 4.0 доноси малим и средњим предузећима. Такође, синтетизују се резултати постојећих истраживања у овој области како би се пружиле смјернице за будућа истраживања и практичне препоруке за мала и средња предузећа. Поред систематског прегледа литературе, истраживање обухвата и дескриптивну компаративну анализу података Свјетске банке за одабране земље Западног Балкана. Анализирају се разлике између малих и средњих и великих предузећа у погледу дигиталне присутности, инвестиционе активности и развијености управљачких капацитета. Резултати указују на то да успјешна дигитална трансформација зависи не само од доступности технологије већ и од финансијских могућности, квалитета управљања и институционалне подршке.

Међутим, примјена Индустрије 4.0 са собом носи и бројне изазове, укључујући високе почетне трошкове улагања, потребу за обуком запослених и развојем њихових вјештина, као и повећане ризике у области сајбер безбједности. Владе и финансијске институције могу имати кључну улогу у пружању подршке малим и средњим предузећима кроз обезбјеђивање доступних извора финансирања и улагање у развој потребне дигиталне инфраструктуре. У складу с тим, у раду се дају препоруке владама и финансијским институцијама о начинима

	креирања подстицајнијег пословног окружења за мала и средња предузећа. Категоризација рада: Прегледни рад		
	Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☒ ДА	☐ НЕ
2.	Mišić, I. (2024). The role of institutions in the digital transformation of companies in transitional countries. <i>Journal of Contemporary Economics</i>, 8(1), 15-32. https://doi.org/10.7251/JOCE2408015M Дигитална трансформација представља један од кључних фактора конкурентности предузећа, како на локалном и регионалном, тако нарочито на глобалном нивоу. Циљ овог рада је да се оцијени адекватност законодавног оквира у Босни и Херцеговини и упоређи ниво дигитализације у БиХ са другим земљама у региону. За мјерење нивоа дигитализације у раду се користи DESI индекс, којим се процјењују четири кључне области: повезаност, људски капитал, интеграција дигиталних технологија у пословном сектору и дигиталне јавне услуге. Аутор даје преглед литературе о утицају институција на дигиталну трансформацију у транзиционим земљама, као и критички осврт на актуелне и будуће трендове у овој области. Посебна пажња посвећена је улози државних институција у стварању регулаторних, инфраструктурних и образовних претпоставки за успјешну дигиталну трансформацију предузећа. Упоредном анализом показатеља дигитализације сагледава се положај Босне и Херцеговине у односу на друге земље Западног Балкана. Резултати анализе указују на потребу за усклађивањем законодавства, развојем дигиталне инфраструктуре и снажнијом институционалном подршком предузећима у процесу увођења савремених дигиталних технологија. Босна и Херцеговина има застарјели и недовољно развијен законодавни оквир за спровођење дигитализације на системском нивоу који није усклађен са савременим трендовима. Посљедишно, Босна и Херцеговина се према степену дигиталне трансформације налази међу најниже рангираним земљама у Европи, као и у поређењу са другим земљама Западног Балкана. Иако законодавни оквир није једини узрок ниског нивоа дигиталне трансформације у Босни и Херцеговини, он представља један од значајних фактора који ограничавају њен развој. У раду се такође дају препоруке креаторима политика и	ERIH PLUS	

	менаџерима у вези са могућностима и значајем дигиталне трансформације за пословање предузећа, чиме се доприноси бољем разумијевању ове области. Категоризација рада: Оригинални научни рад		
	Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☒ ДА	☐ НЕ
3.	Mišić, I., Tomaš, D. i Marić, M. (2026). The Western Balkans insurance market: Competition, concentration and managerial practices. <i>Acta Economica</i>, 22(44) 29-52. https://doi.org/10.63356/ace.2026.002 Овај рад анализира конкуренцију и концентрацију на тржиштима осигурања у Босни и Херцеговини, Црној Гори, Србији и Сјеверној Македонији. Структура тржишта мјери се примјеном Херфиндал–Хиршмановог индекса, док се степен развијености тржишта процјењује на основу премије осигурања по становнику, изражене у еврима, и учешћа премије осигурања у бруто домаћем производу. За сваку земљу процијењени су линеарни временски трендови примјеном методе најмањих квадрата, уз коришћење стандардних грешака робусних на хетероскедастичност и аутокорељацију. Анализа је допуњена непараметарским Кендаловим и Спирмановим тестовима корелације ранга, који су погодни за кратке временске серије и могуће нелинеарне односе. Комбиновањем параметарских и непараметарских метода омогућено је поузданије сагледавање правца и интензитета промјена у структури анализираних тржишта. Посебно се разматра да ли повећање конкуренције, односно смањење концентрације, истовремено прати и виши ниво развијености тржишта осигурања. На тај начин јасно се раздвајају промјене у тржишној структури од промјена у обиму и дубини тржишта осигурања. Резултати показују статистички значајно смањење концентрације у Црној Гори и Србији, статистички значајан раст концентрације у Босни и Херцеговини, док за Сјеверну Македонију, због ограничене доступности података, није могуће утврдити јасан образац кретања. Истовремено, премија осигурања по становнику биљежи раст на свим анализираним тржиштима, при чему се типична годишња стопа раста креће од	ERIH PLUS	

	приближно 9% у Босни и Херцеговини до 14% у Србији. Посматрани заједно, резултати подржавају хипотезу да виши ниво конкуренције није директно нити једнообразно повезан са развојем тржишта осигурања у периоду од 2019. до 2024. године. Препоруке за креаторе политика наглашавају потребу за пропорционалним олакшавањем уласка нових учесника на тржиште, јачањем надзора над тржишним понашањем друштава за осигурање и унапређењем статистичких капацитета, нарочито у погледу доступности података по врстама осигурања и за дуже временске периоде. Категоризација рада: Оригинални научни рад		
	Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☒ ДА	☐ НЕ
4.	Vučenović, S., Zolak Poljašević, B., & Mišić, I. (2021). Business growth management in Republic of Srpska. <i>Acta Economica</i>, 19(34), 45–64. https://doi.org/10.7251/ACE2134045V Раст предузећа представља сложен процес који се може посматрати кроз промјене прихода, имовине, капитала, запослености и тржишног учешћа. Међутим, убрзан раст није увијек показатељ успјешног пословања, јер може довести до нарушавања финансијске равнотеже уколико није усклађен са расположивим изворима финансирања и способношћу предузећа да задржи одговарајући ниво ликвидности и солвентности. Због тога концепт одрживе стопе раста има значајну улогу у финансијском менаџменту, јер показује колики раст предузеће може остварити без угрожавања своје финансијске стабилности и без потребе за додатним спољним изворима капитала. Методологија истраживања полази од израчунавања одговарајућих коефицијената за свако појединачно предузеће, након чега се, примјеном аритметичке средине, медијане и квантила, формирају збирни показатељи. Будући да економетријски стохастички модели имају ограничену вриједност за предвиђање или објашњавање процеса раста на нивоу појединачних предузећа, централни предмет истраживања јесте разумијевање процеса раста појединачног предузећа. Одржива стопа раста предузећа зависи од дјелатности којој оно припада. Бројни фактори могу утицати на раст предузећа, али је утицај појединачних фактора ријетко истовремено значајан и	ERIH PLUS	

	трајан. Истраживање је спроведено на узорку од 795 малих, средњих и великих предузећа из Републике Српске, на основу података из њихових финансијских извјештаја за 2017. и 2018. годину. Предузећа су анализирана према величини и привредној дјелатности, док су одрживе стопе раста упоређене са стварним стопама раста прихода, имовине и капитала. Посебан значај у анализи дат је медијани и квантилима, јер они умањују утицај екстремних вриједности и пружају реалнију слику расподеле посматраних показатеља. Резултати истраживања указују на веома асиметричну дистрибуцију величине предузећа, са малим бројем великих и великим бројем мањих предузећа. Утврђено је да укупна медијална одржива стопа раста предузећа износи 4,77%, при чему се стопе раста разликују у зависности од величине предузећа и привредне дјелатности. Модел одрживог раста представља ефикасан инструмент финансијског планирања и усмјеравања пословне политике према подстицању раста у појединим привредним гранама. Категоризација рада: Оригинални научни рад		
	Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☒ ДА	☐ НЕ
5.	Vučenović, S., Milovanović, D., & Mišić, I. (2017). Managerial ranking and project selection. <i>Acta Economica</i>, 15(26), 255–275. https://doi.org/10.7251/ACE1726255V Модели квантификовања односа ризика и приноса инвестиционих пројеката, односно методе оцјене њихове оправданости, често су предмет интересовања научне и стручне јавности. Поред проблема селекције пројеката, менаџери се све чешће суочавају и са проблемом њиховог рангирања, који најчешће произлази из ограничених финансијских средстава расположивих за реализацију инвестиционих подухвата. Економска криза довела је до раста неповјерења и отежаног приступа изворима финансирања. Због тога предузећа све теже обезбјеђују потребна средства за финансирање инвестиционих пројеката, што менаџере обавезује да рангирају оне пројекте који су већ добили позитивну оцјену у фази селекције. У таквим околностима посебно је значајно правилно разликовати методе које служе првенствено за прихватање или одбацивање пројекта од метода које омогућавају њихово међусобно поређење и	DOAJ	

рангирање. Рад разматра најважније статичке и динамичке методе оцјене инвестиционих пројеката, са посебним освртом на нето садашњу вриједност, интерну стопу приноса и индекс профитабилности. Такође се анализира пракса доношења инвестиционих одлука у предузећима у Републици Српској и ниво примјене савремених метода инвестиционе анализе. Индекс профитабилности представља савремену методу оцјене инвестиционих пројеката која, осим могућности њихове селекције, омогућава и рангирање пројеката према вриједности коју стварају по јединици уложеног капитала. Ова метода је нарочито значајна у условима ограничених финансијских средстава, јер омогућава избор комбинације пројеката која најбоље користи расположиви инвестициони буџет. Резултати истраживања показују да се инвестиционе одлуке у предузећима у Републици Српској често доносе на основу искуства менаџера, без довољно детаљне стручне и научне анализе. У пракси се чешће користе једноставније статичке методе, док су савремене динамичке методе, као што су нето садашња вриједност, интерна стопа приноса и индекс профитабилности, заступљене у знатно мањој мјери. Због тога је потребно унаприједити знања доносилаца одлука и подстаћи ширу примјену савремених метода за селекцију и рангирање инвестиционих пројеката. Категоризација рада: Прегледни научни рад		
Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☒ ДА	☐ НЕ
Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације	☐ ДА	☐ НЕ

3. УВОДНИ ДИО ОЦЕНЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ / УМЈЕТНИЧКОГ РАДА

Тема докторске дисертације под називом „Стратешко управљање ризицима и његов утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава“ кандидата Игора Мишића прихваћена је од стране Наставно-научног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци Одлуком број: 13/3.730-IX-4/25 од 23.06.2025. године. Одлуком Сената Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.1416-55/25 од 03.07.2025. године дата је сагласност на Извјештај о оцјени услова и подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације кандидата Игора Мишића на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци.

Тема докторске дисертације под називом „Стратешко управљање ризицима и његов утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава“ кандидата Игора Мишића припада

научном пољу Економија, ужа научна област Менаџмент.

Садржај докторске дисертације чине следећа поглавља:

1. Увод (стр. 1-13)
2. Савремене менаџерске праксе у осигурању (стр. 14-39)
3. Теоријске основе управљања ризиком (стр. 40-54)
4. Систем управљања ризицима у осигуравајућим друштвима (стр. 55-69)
5. Методологија емпиријског истраживања (стр. 70-77)
6. Резултати емпиријског истраживања (стр. 78-163)

7. Дискусија (стр. 164-179)

8. Закључак (стр. 180-185)

Литература (стр. 186-204)

Попис табела (стр. 205-206)

Попис слика (стр. 207-208)

Прилози (стр. 209-223)

Докторска дисертација је, поред Увода и Закључка, конципирана кроз шест тематски повезаних поглавља, у којима су изложене теоријске основе истраживања, методологија, резултати емпиријског истраживања и њихова дискусија. Свако поглавље подијељено је на више нумерички означених потпоглавља, чиме је обезбијеђена логична и систематична структура рада. Поред наведеног, дисертација садржи попис коришћене литературе, попис табела и слика, те прилоге.

Докторска дисертација је технички уређена у складу са прописаним стандардима, написана латиничним писмом, фонтом Times New Roman величине 12 pt, са проредом 1,5, на формату А4. Укупно садржи 223 странице, од чега је 208 страница основног текста, а 15 страница прилога. Докторска дисертација садржи 31 табелу, 28 слика и 2 прилога. У изради тезе кориштена су 194 извора литературе.

У складу са чланом 3. Правилника о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци, докторска дисертација кандидата Игора Мишића је прошла провјеру оригиналности докторске дисертације.

У уводном поглављу образложени су значај и актуелност управљања ризицима у осигуравајућим друштвима, са посебним освртом на савремене менаџерске приступе, дигитализацију, примјену вјештачке интелигенције и анализе великих података, политику реосигурања и управљање инвестиционим ризицима. Дефинисани су проблем и предмет истраживања, научни и друштвени циљеви, те главна и помоћне истраживачке хипотезе. Представљени су извори података, основне варијабле и методолошки приступ, који обухвата комбинацију квантитативних и квалитативних метода, као и структура докторске дисертације по поглављима.

У другом поглављу дисертације разматрају се савремене менаџерске праксе у осигурању, са посебним освртом на улогу осигурања као механизма преноса ризика и инструмента финансијске стабилности. Анализирају се кључни механизми управљања капацитетима осигуравајућих друштава, укључујући самопридржај, реосигурање и формирање техничких резерви, као и значај инвестиционе политике за очување ликвидности, солвентности и дугорочне одрживости пословања. Посебна пажња посвећена је утицају дигитализације, вјештачке интелигенције и анализе великих података на процјену ризика, доношење одлука и трансформацију пословних процеса у сектору осигурања. У завршном дијелу поглавља приказани су најзначајнији финансијски, тржишни и актуарски индикатори успјешности пословања осигуравајућих друштава, који представљају основу за анализу њихових пословних перформанси.

Треће поглавље посвећено је теоријским основама управљања ризицима, полазећи од појмовног одређења ризика, неизвјесности и опасности, те њиховог значаја за процес менаџерског одлучивања. Приказан је историјски развој концепта менаџмента ризика, од традиционалног приступа заснованог на преносу ризика путем осигурања до савременог интегрисаног управљања ризицима, које ризик посматра као саставни дио стратешког управљања организацијом. Посебна пажња посвећена је систематизацији савремених приступа управљању ризицима, укључујући бихевиорални приступ, интегрисане моделе доношења одлука, као и примјену дигиталних технологија и вјештачке интелигенције. У завршном дијелу поглавља анализирају се методе идентификације, мјерења и контроле ризика, са освртом на традиционалне и савремене аналитичке приступе који се примјењују у процесу управљања ризицима.

У четвртном поглављу разматра се систем управљања ризицима у осигуравајућим друштвима, при чему се полази од регулаторног и законодавног оквира којим је ова област уређена у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Европској унији, са посебним освртом на захтјеве Солвентности II и процес сопствене процјене ризика. Анализира се организациона структура осигуравајућих друштава и улога кључних функција у систему управљања ризицима, прије свега управе, интерне ревизије, актуарске и андеррајтинг службе, као и значај корпоративне културе и одговорности највишег руководства у обликовању стратешког приступа ризику. Посебна пажња посвећена је улози људских ресурса, односно значају специјализованих знања, континуиране едукације и задржавања стручног особља као стратешке линије одбране од ризика. У завршном дијелу поглавља разматрају се ограничења и изазови у имплементацији система управљања ризицима, укључујући недостатак стручних кадрова, технолошку сложеност и сајбер ризике, отпор промјенама и недовољно развијену културу управљања ризицима, регулаторну фрагментацију, те све израженији значај климатских и ESG ризика за пословање осигуравајућих друштава.

У петом поглављу приказана је методологија емпиријског истраживања. У њему су дефинисани популација и обухват истраживања, описане основне карактеристике тржишта осигурања у Босни и Херцеговини, те представљени инструменти и поступак прикупљања

примарних и секундарних података. Даље је приказан нацрт истраживања, укључујући истраживачке хипотезе, фазе реализације и логички ток истраживачког процеса. Посебна пажња посвећена је операционализацији варијабли и избору одговарајућих статистичких метода за тестирање постављених хипотеза, при чему су образложени поступци обраде података и методе анализе примјењене у емпиријском дијелу истраживања.

Шесто поглавље представља најважнији сегмент емпиријског дијела докторске дисертације, у којем су приказани резултативеденог истраживања и извршена провјера постављених истраживачких хипотеза. На почетку поглавља представљена су основна обиљежја узорка и дескриптивна анализа кључних варијабли, након чега слиједи анализа примјене савремених метода процјене ризика, вјештачке интелигенције и анализе великих података у осигуравајућим друштвима. Посебна пажња посвећена је управљању ризицима кроз политику реосигурања и инвестициону политику, као и анализи њиховог утицаја на пословање осигуравајућих друштава. У завршном дијелу поглавља приказани су резултати статистичких анализа и провјере главне и помоћних истраживачких хипотеза, уз тумачење добијених налаза у контексту постављеног теоријског и методолошког оквира истраживања.

У седмом поглављу, које се односи на дискусију резултата истраживања, дат је критички осврт на добијене емпиријске налазе кроз анализу постављених истраживачких хипотеза. Резултати су интерпретирани у контексту савремених теоријских приступа управљању ризицима, релевантне међународне литературе и регулаторног оквира осигурања. У оквиру дискусије указано је на ограничењаведеног истраживања, размотрена су могућа алтернативна тумачења добијених резултата, те су предложени правци будућих истраживања. Завршни дио поглавља интегрише све добијене налазе у јединствен оквир, наглашавајући да савремено управљање ризицима у осигуравајућим друштвима представља системски процес у којем су процјена ризика, дигитализација, политика реосигурања и инвестициона политика међусобно повезане компоненте дугорочне пословне успјешности.

У завршном поглављу докторске дисертације описани су најзначајнији резултативеденог истраживања и изведени закључци у односу на постављене истраживачке хипотезе. Кандидат сумира кључне емпиријске налазе, указујући на значај интеграције савремених метода процјене ризика, дигиталних технологија, политике реосигурања и инвестиционе политике за успјешност пословања осигуравајућих друштава. Посебно су истакнути научни допринос истраживања, његове практичне импликације за менаџмент осигуравајућих друштава и регулаторе, као и ограничењаведеног истраживања и препоруке за будућа истраживања. У завршном дијелу закључка наглашено је да конкурентска предност осигуравајућих друштава не произлази из саме примјене савремених метода и технологија, већ из њихове функционалне интеграције у процесе управљања, доношења одлука и контроле ризика.

На основу изложеног прегледа садржаја може се констатовати да је докторска дисертација

конципирана као логички повезана и методолошки досљедна цјелина, у којој су теоријски, методолошки и емпиријски аспекти истраживања међусобно усклађени.

1. Наслов дисертације / умјетничког рада.
2. Научно поље и ужа научна/умјетничка област.
3. Датум прихватања теме дисертације / умјетничког рада и бројеви одлука одговарајућих органа чланица и Универзитета.
4. Датум прихватања извјештаја комисије за оцјену подобности студента, теме и ментора за израду дисертације / умјетничког рада и бројеви одлука одговарајућих органа чланица и Универзитета.
5. Садржај дисертације / умјетничког рада уз навођење броја страна.
6. Истаћи основне податке о дисертацији / умјетничком раду: обавезно укључујући обим, број и називе поглавља, број табела, слика, шема, графикона и број литературних навода.

4. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Кључни разлог за предузимање истраживања у овој докторској дисертацији произлази из потребе за свеобухватнијим разумијевањем савременог управљања ризицима у осигуравајућим друштвима у условима убрзаних промјена пословног и регулаторног окружења. Савремено пословање осигуравајућих друштава карактеришу све сложенији ризици, интензиван развој дигиталних технологија, растући регулаторни захтјеви и потреба за доношењем квалитетнијих пословних одлука заснованих на подацима, што управљање ризицима позиционира као једну од кључних управљачких функција.

Иако су у досадашњој научној литератури поједини аспекти савременог управљања ризицима били предмет бројних истраживања, њихов истовремени утицај на различите димензије успјешности пословања осигуравајућих друштава у области неживотног осигурања није довољно емпиријски испитан. Полазећи од тога, кандидат је истраживање усмјерио ка анализи утицаја савремених метода процјене ризика, дигиталних технологија, политике реосигурања и инвестиционе политике на успјешност пословања осигуравајућих друштава.

Сходно наведеном, проблем истраживања односи се на потребу да се идентификују, систематизују и анализирају стратегије управљања ризицима у осигуравајућим друштвима, с циљем утврђивања њиховог утицаја на успјешност пословања. Посебан фокус истраживања усмјерен је на емпиријско испитивање у којој мјери примјена савремених метода процјене ризика и дигиталних технологија утиче на кључне показатеље успјешности, укључујући профитабилност, тржишну позицију и ефикасност доношења одлука.

Предмет истраживања ове докторске дисертације усмјерен је на проналажење одговора на постављени истраживачки проблем кроз анализу управљања ризицима у осигуравајућим друштвима, са фокусом на улогу менаџмента у дефинисању и провођењу стратегија управљања ризицима, примјени савремених метода процјене ризика и дигиталних технологија, те процјени њиховог утицаја на финансијске и оперативне перформансе друштава за неживотно осигурање.

Циљеви истраживања произилазе из дефинисаног проблема и предмета истраживања и усмјерени су на унапређење научних сазнања о управљању ризицима у осигуравајућим друштвима, са посебним освртом на област неживотног осигурања. Научни циљеви истраживања обухватају анализу односа између стратешког управљања ризицима, процеса доношења одлука и успјешности пословања осигуравајућих друштава, класификацију и систематизацију стратегија управљања ризицима, сагледавање могућности интеграције савремених технологија, посебно вјештачке интелигенције и анализе великих података, у процесе управљања ризицима, као и идентификацију кључних показатеља успјешности релевантних за оцјену ефеката примјене савремених стратегија управљања ризицима.

Друштвени циљеви истраживања усмјерени су на унапређење праксе управљања ризицима у осигуравајућим друштвима, јачање стабилности сектора осигурања, унапређење регулаторног оквира и подстицање примјене савремених аналитичких метода и дигиталних технологија у процесима управљања ризицима. Истраживање је усмјерено и на развој стручних знања и компетенција менаџмента у осигурању, с циљем доношења квалитетнијих стратешких одлука и јачања дугорочне конкурентности и одрживости осигуравајућих друштава.

Полазећи од дефинисаног проблема, предмета и циљева истраживања, кандидат је формулисао четири истраживачке хипотезе, при чему је прва хипотеза додатно операционализована кроз двије подхипотезе које се односе на различите димензије успјешности пословања осигуравајућих друштава. Формулисане су сљедеће хипотезе:

H1: Интеграција сложених метода процјене ризика позитивно утиче на успјешност пословања осигуравајућих друштава.

- **H1a:** Интеграција сложених метода процјене ризика позитивно утиче на профитабилност осигуравајућих друштава, мјерену приносом на капитал (ROE).
- **H1b:** Интеграција сложених метода процјене ризика позитивно утиче на тржишну позицију осигуравајућих друштава, мјерену тржишним учешћем у укупној премији.

H2: Примјена вјештачке интелигенције и анализе великих података у осигуравајућим друштвима статистички значајно смањује вријеме потребно за доношење одлука.

H3: Конзервативна политика реосигурања негативно утиче на профитабилност осигуравајућих друштава.

H4: Већа диверзификација инвестиционог портфолија смањује волатилност приноса на инвестиције осигуравајућих друштава.

Преглед досадашњих истраживања у области управљања ризицима у осигуравајућим друштвима указује на постепени развој, од базних теоријских поставки до најновијих сазнања која осигурање смјештају у контекст дигитализације, климатских промјена и све захтјевнијег регулаторног окружења. Класични приступи (Knight, 1921; Mehr & Cammack, 1961) осигурање дефинишу кроз удруживање ризика, закон великих бројева и преношење терета неизвјесности са осигураника на осигуравача, чиме је постављен теоријски оквир

који савремена литература додатно продубљује. Тако новија истраживања о катастрофалним и климатским ризицима (Kunreuther & Pauly, 2004; Mills et al., 2006; Savitt, 2017; Hudson & Thieken, 2022) показују да пораст учесталости и интензитета екстремних догађаја нарушава услове осигуриности и доводи до тзв. заштитног јаза, у коме се терет ризика преноси на домаћинства, привреду и јавне финансије. На тај начин потврђује се двострука, микро и макро улога осигурања у апсорпцији шокова, али и његова осјетљивост на промјене у окружењу.

Из ове перспективе природно произлази питање како осигуравачи управљају преузетим капацитетом, што чини сљедеће важно тежиште литературе. Радови Cummins & Phillips (2009), Chi & Liu (2017) и Rejda & McNamara (2017) показују да оптимално одређивање самопридржаја и стратешко коришћење реосигурања директно утичу на солвентност, стабилност и профитабилност, посебно у условима поскупљења реосигуравајућег покрића након великих катастрофа. У истом смјеру, домаћа и регионална литература (Кочовић & Шулерић, 2006; Козаревић & Ковач, 2013; Маровић & Његомир, 2015) техничке резерве истиче као централни инструмент финансијске стабилности и временског изравнавања ризика, чиме се теоријски увиди повезују са специфичностима домаћег тржишта.

Управљање капацитетом неодвојиво је од начина на који осигуравачи улажу прикупљена средства, па се значајан дио истраживања бави инвестиционом функцијом и усклађивањем имовине и обавеза. Полазићи од модерну портфолио теорије (Markowitz, 1952), новија истраживања (Heinrich & Wurstbauer, 2018) показују да режим Солвентности II подстиче осигураваче да преусмјеравају улагања ка имовини нижег капиталног оптерећења, што води конзервативним и међусобно хомогенизованим портфељима. Ова сазнања су утолико релевантнија за тржиште Босне и Херцеговине, гдје пруденцијална регулатива и плитко тржиште капитала додатно ограничавају могућност диверзификације, а тиме и простор за примјену савременијих инвестиционих стратегија.

Промјене у начину пословања осигуравача не долазе само из регулаторног, већ и из технолошког окружења. У том смислу најновији прегледни радови (Eling & Lehmann, 2018; OECD, 2020; The Geneva Association, 2021) указују да примјена вјештачке интелигенције и анализе великих података мијења ланац вриједности осигурања, од тарифирања и андеррајтинга до обраде штета, омогућавајући прецизнију процјену ризика и бржу услугу, али истовремено отварајући нове регулаторне, етичке и сајбер ризике (Sundberg, 2024). Управо ови изазови показују да савремено управљање ризицима мора да превазиђе парцијалан приступ и да се ослони на интегрисане теоријске оквире.

Такав заокрет најбоље се види у еволуцији самог концепта менаџмента ризика. Полазећи од Knightове (1921) дистинкције између ризика и неизвјесности, а потом и од развоја интегрисаног управљања ризицима, новија емпиријска истраживања (Hoyt & Liebenberg, 2011; Saeidi et al., 2020; Adhillah et al., 2025) потврђују да холистички приступ ризику позитивно утиче на пословне перформансе и вриједност предузећа, посебно када је повезан са ESG стандардима и добрим корпоративним управљањем. Уз ову линију развоја

надовезују се и бихевиорални приступ управљању ризицима (Scholten & Chesterfield, 2024; Addo et al., 2025), који наглашава утицај когнитивних пристрасности на одлучивање, као и примјена вјештачке интелигенције и машинског учења у идентификацији, мјерењу и контроли ризика у реалном времену (Wu, 2023; Ispas et al., 2025; Theodorakopoulos et al., 2025), чиме управљање ризицима постаје саставни дио стратешког одлучивања.

Коначно, сва наведена сазнања добијају пун смисао тек када се сагледају кроз призму система управљања ризицима, регулаторног оквира и људских ресурса. Литература наглашава значај Солвентности II, процеса сопствене процјене ризика и стандарда IFRS 17, при чему домаћи аутори (Токалић et al., 2021; Imamović, 2022) указују на фазно и индиректно усклађивање регулативе у Републици Српској и Федерацији БиХ. Истовремено, новија истраживања (Bombiak, 2017; Krišto & Turković, 2021; Zolak Poljašević et al., 2025) људске ресурсе препознају као стратешку линију одбране од ризика и као једно од кључних ограничења развоја сектора, док радови о климатским и ESG ризицима (Giráldez-Puig et al., 2025; Rovčanin et al., 2025) ове факторе истичу као нове покретаче иновација и регулаторних захтјева у осигурању.

Повезивањем ових увида долази се до заједничког закључка претходних истраживања. Иако је литература обимна, наведени сегменти, савремене методе процјене ризика, дигиталне технологије, политика реосигурања и инвестициона политика, најчешће су анализирани појединачно, док њихова међусобна повезаност и заједнички утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава у области неживотног осигурања остају недовољно емпиријски испитани, посебно у контексту тржишта осигурања Босне и Херцеговине. Управо тај истраживачки јаз представља полазиште ове докторске дисертације.

Допринос ове докторске дисертације првенствено се огледа у стицању нових научних сазнања о утицају савремених приступа управљању ризицима на успјешност пословања осигуравајућих друштава у области неживотног осигурања. Истраживањем је кроз теоријску и емпиријску анализу сагледан значај интеграције сложених метода процјене ризика, примјене вјештачке интелигенције и анализе великих података, политике реосигурања и структуре инвестиционог портфолија, те је указано на њихов допринос различитим аспектима пословне успјешности.

Научни допринос истраживања огледа се у интегрисаном сагледавању кључних компоненти система управљања ризицима и њиховој емпиријској провјери, као и у операционализацији индекса интеграције сложених метода процјене ризика као показатеља развијености система управљања ризицима у осигуравајућим друштвима.

Практични допринос истраживања огледа се у формулисању препорука које могу послужити менаџменту осигуравајућих друштава и регулаторним институцијама приликом унапређења система управљања ризицима, примјене савремених аналитичких метода, креирања политике реосигурања и управљања инвестиционим портфолиом, с циљем јачања стабилности и конкурентности осигуравајућих друштава.

1. Укратко описати разлоге због којих су истраживања предузета и представити проблем, предмет, циљеве и хипотезе³.
2. На основу прегледа литературе, сажето приказати резултате претходних истраживања у вези проблема који је истраживан (водити рачуна о томе да обухвата најновија и најзначајнија сазнања из те области код нас и у свијету).
3. Навести допринос тезе у рјешавању изучаваног предмета истраживања.
4. Навести очекивани научни и практични односно умјетнички допринос дисертације.

5. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Материјал који је коришћен у истраживању обухвата примарне и секундарне изворе података. Примарни подаци прикупљени су помоћу структурираног упитника дистрибуираног осигуравајућим друштвима која послују у области неживотног осигурања у Босни и Херцеговини, док су секундарни подаци преузети из финансијских извјештаја осигуравајућих друштава, извјештаја надзорних институција, статистичких публикација и других релевантних јавних извора. Истраживањем су обухваћена сва 23 осигуравајућа друштва која послују у сектору неживотног осигурања у Босни и Херцеговини, чиме је обезбијеђена потпуна покривеност циљне популације. За поједине хипотезе коришћени су и ужи подскупови података, односно студија случаја и панел подаци, што је условљено доступношћу релевантних информација и природом истраживаног проблема.

Истраживање је конципирано као емпиријско истраживање засновано на комбиновању квантитативних и квалитативних истраживачких приступа. Методолошки оквир обухватао је анкетно истраживање, анализу секундарних података и студију случаја, чиме је омогућено свеобухватно сагледавање проблема управљања ризицима у осигуравајућим друштвима. Примарни подаци прикупљени су путем структурираног упитника, који је након пилот тестирања дистрибуиран свим осигуравајућим друштвима која послују у области неживотног осигурања у Босни и Херцеговини, док су секундарни подаци прикупљени из финансијских извјештаја осигуравајућих друштава, извјештаја надзорних институција, статистичких публикација и других релевантних јавних извора. За испитивање појединих хипотеза коришћена је и студија случаја, као допунски квалитативни приступ.

Прикупљени подаци анализирани су примјеном дескриптивне статистике, вишеструке линеарне регресионе анализе, анализе варијансе, непараметарских тестова и панел регресионих модела, у зависности од природе података и постављених истраживачких хипотеза. За поједине моделе коришћене су робусне стандардне грешке и одговарајући тестови избора модела. Квалитативни дио истраживања реализован је кроз анализу одговора из упитника отвореног типа и кроз елементе студије случаја, при чему је примијењена метода анализе садржаја у циљу идентификације доминантних образаца и интерпретације квантитативних налаза. Комбиновањем примарних и секундарних извора података, квантитативних и квалитативних метода, као и различитих аналитичких

³ Хипотезе приказати само за научни докторат.

поступака, обезбијеђена је триангулација резултата и повећана поузданост и валидност добијених налаза.

Током реализације истраживања дошло је до дјелимичне измјене првобитно планираног обухвата истраживања. Иако је истраживање иницијално било проширено и на тржишта Србије, Црне Горе и Сјеверне Македоније, због недовољног броја прикупљених одговора анализа је ограничена на тржиште Босне и Херцеговине. Комисија оцјењује да наведена измјена није утицала на квалитет истраживања.

Потпуни обухват популације неживотних осигуравајућих друштава у Босни и Херцеговини, комбиновање примарних и секундарних извора података, као и коришћење вишегодишњих временских серија за поједине сегменте анализе, обезбиједили су одговарајућу основу за тестирање постављених хипотеза. Проведено истраживање обимом и примијењеном методологијом пружа довољну основу за доношење поузданих закључака, без потребе за проширивањем истраживања или увођењем додатних метода. Такође, статистичка обрада података је адекватно проведена и усклађена са постављеним циљевима и хипотезама истраживања.

1. Описати и дати основне карактеристике материјала који је обрађиван, критеријуме који су узети у обзир за избор материјала.
2. Дати кратак увид у примијењени метод истраживања, при чему је важно оцијенити сљедеће:
  - 2.1. Да ли су примијењене методе истраживања адекватне, довољно тачне и савремене, имајући у виду достигнућа на том пољу у свјетском оквиру;
  - 2.2. Образложити евентуалне измјене првобитног плана истраживања;
  - 2.3. Да ли је обим истраживања довољан за доношење поузданих закључака или је потребно проширити постојеће или увести нове методе;
  - 2.4. Да ли је статистичка обрада података адекватна, ако је коришћена при обради резултата.

6. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ/УМЈЕТНИЧКИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Досадашња истраживања указују на значај савремених приступа управљању ризицима у осигуравајућим друштвима, укључујући примјену сложених метода процјене ризика, дигиталних технологија, реосигурања и инвестиционе политике. Међутим, наведени сегменти су у постојећој литератури најчешће анализирани појединачно, док су њихова међусобна повезаност и заједнички утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава недовољно истражени. Управо је овај истраживачки јаз представљао полазиште докторске дисертације кандидата, чији је циљ био да интегрално сагледа утицај савремених пракси управљања ризицима на различите димензије успјешности пословања осигуравајућих друштава.

Резултати истраживања показали су да се ефекти савремених пракси управљања ризицима не могу посматрати кроз једну димензију успјешности, већ да њихов утицај зависи од аспекта пословања који се анализира. Истраживањем је утврђено да интеграција сложених метода процјене ризика позитивно утиче на тржишну позицију осигуравајућих друштава, док је њен утицај на профитабилност сложенији и нелинеаран. Добити резултати указују на постојање оптималног нивоа методолошке софистицираности, након којег даље

повећање броја примјењених метода не доводи до пропорционалног раста профитабилности, већ може повећати сложеност система и трошкове његове примјене. На тај начин потврђено је да већи степен примјене савремених метода није сам по себи гаранција већег приноса на капитал, већ да њихова ефективност зависи од организационих капацитета, квалитета расположивих података и степена интегрисаности у процесе управљања и доношења пословних одлука.

Истраживањем је даље утврђено да примјена вјештачке интелигенције и анализе великих података представља значајан фактор унапређења оперативне ефикасности осигуравајућих друштава. Резултати показују да се позитивни ефекти ових технологија најјасније испољавају у процесима који су стандардизовани и засновани на великом броју расположивих података, као што су израда понуда и доношење одлука у поступку преузимања ризика. Истовремено је утврђено да сама примјена савремених дигиталних алата није довољна за постизање бољих резултата, већ да њихов стварни ефекат зависи од степена њихове интеграције у пословне процесе, организациону структуру и систем управљања. Посебно је значајан налаз студије случаја, која је потврдила да је након имплементације рјешења заснованих на вјештачкој интелигенцији дошло до статистички и пословно значајног скраћења времена израде понуда, што представља непосредну емпиријску потврду позитивног утицаја дигиталне трансформације на оперативну ефикасност осигуравајућих друштава.

Када је ријеч о политици реосигурања, резултати истраживања показали су да конзервативнији приступ реосигурању у посматраном периоду има негативан краткорочни утицај на профитабилност осигуравајућих друштава, јер реосигурање у годинама без значајних штетних догађаја представља трошак преноса ризика. Истовремено, истраживање је показало да се рационалност примјене реосигурања не може оцјењивати искључиво кроз краткорочне финансијске резултате, будући да је његова основна функција очување солвентности, смањење изложености екстремним губицима и повећање отпорности осигуравајућих друштава у условима великих ризика. Добијени налази указују да оптимална политика реосигурања представља компромис између профитабилности и финансијске стабилности, те да њени стварни ефекти могу бити у потпуности сагледани тек кроз дужи временски период и у условима израженијих штетних догађаја.

Истраживање је, такође, показало да структура инвестиционог портфолија представља значајну одредницу стабилности приноса осигуравајућих друштава. Супротно класичним теоријским очекивањима, утврђено је да су у посматраном узорку концентрисанији инвестициони портфолији били повезани са нижом волатилношћу приноса, док је већи степен диверзификације био праћен већим осцилацијама приноса. Овај резултат објашњен је специфичностима домаћег тржишта капитала, на којем диверзификација често подразумијева веће учешће ризичнијих класа имовине, док концентрација улагања у државне обвезнице, депозите и друге сигурније инструменте доприноси већој стабилности инвестиционих приноса. На тај начин кандидат је указао да ефекти диверзификације зависе од карактеристика конкретног инвестиционог окружења и да се не могу једнозначно

тумачити искључиво на основу класичне портфолио теорије.

Кроз проведено емпиријско истраживање кандидат је успјешно провјерио постављене хипотезе и дошао до научно утемељених резултата који доприносе бољем разумијевању међусобних односа између савремених пракси управљања ризицима и различитих димензија успјешности пословања осигуравајућих друштава. Као посебно значајна нова сазнања издвајају се утврђивање да се ефекти савремених метода управљања ризицима различито испољавају на раст, профитабилност и стабилност пословања, да постоји оптималан ниво њихове примјене, те да њихова ефективност зависи од степена интегрисаности у процесе управљања, организационих капацитета и квалитета расположивих података, а не искључиво од обима њихове примјене. Резултати истраживања показали су и да савремени дигитални алати и методе управљања ризицима остварују пуни ефекат тек када су функционално интегрисани у процесе одлучивања, управљања и контроле ризика. На тај начин кандидат је показао да конкурентска предност осигуравајућих друштава не произлази из саме софистицираности примјењених алата, већ из способности организације да их интегрише у своје пословне процесе. Овај налаз је посебно релевантан за мања тржишта осигурања, у којима ограничени организациони капацитети, доступност података и регулаторни захтјеви додатно наглашавају потребу за селективном, поступном и стратешки усклађеном примјеном савремених метода управљања ризицима.

Добијени резултати имају и изражен практични значај, јер пружају научно утемељену основу за унапређење система управљања ризицима, креирање политика дигиталне трансформације, реосигурања и управљања инвестиционим портфолиом у осигуравајућим друштвима. Истовремено, истраживање отвара могућности за даља научна истраживања усмјерена на испитивање дугорочних ефеката савремених пракси управљања ризицима, њихове примјене у различитим институционалним и регулаторним окружењима, као и утицаја нових дигиталних технологија на развој сектора осигурања.

Добијени резултати приказани су систематично, прегледно и јасно, уз одговарајућу примјену табеларних и графичких приказа, што омогућава њихово једноставно праћење и правилно тумачење. Интерпретација резултата је логична и заснована на постављеним истраживачким хипотезама, а добијени налази су критички разматрани у контексту релевантне домаће и међународне научне литературе. Кандидат је резултате досљедно упоређивао са налазима других аутора, указујући како на њихову компатибилност са постојећим истраживањима, тако и на уочена одступања, за која је понудио аргументована објашњења. Посебну вриједност представља чињеница да су резултати тумачени уз уважавање специфичности тржишта осигурања у Босни и Херцеговини.

1. Укратко навести резултате до којих је студент дошао.
2. Оцијенити да ли су добијени резултати јасно приказани, правилно, логично и јасно тумачени, упоређујући их са резултатима других аутора и да ли је студент при томе испољавао довољно критичности.
3. Посебно је важно истаћи до којих нових сазнања се дошло у истраживању, који је њихов теоријски и

7. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

На основу извршене анализе докторске дисертације, Комисија констатује да је кандидат Игор Мишић, ма успјешно реализовао истраживање у складу са одобреном темом докторске дисертације, постављеним циљевима и дефинисаним истраживачким хипотезама.

Докторска дисертација под називом „Стратешко управљање ризицима и његов утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава“ представља оригинално научно дјело, у коме је кандидат самостално и уз примјену одговарајућег теоријског, методолошког и емпиријског приступа анализирао сложен проблем стратешког управљања ризицима у осигуравајућим друштвима и његовог утицаја на успјешност пословања. Истраживање је засновано на релевантном теоријском оквиру, адекватно конципирано и реализовано примјеном савремених научноистраживачких метода, а добијени резултати су логично интерпретирани и доведени у везу са постављеним хипотезама.

Посебна научна вриједност дисертације огледа се у томе што су добијена нова сазнања о утицају савремених пракси управљања ризицима на различите димензије успјешности пословања осигуравајућих друштава. Истраживањем је показано да ефекти савремених метода управљања ризицима нису једнозначни, већ зависе од аспекта пословања који се анализира, као и од степена њихове интегрисаности у процесе управљања и доношења пословних одлука. Посебно значајан налаз представља утврђивање да конкурентска предност осигуравајућих друштава не произлази из саме примјене савремених метода и дигиталних технологија, већ из њихове функционалне интеграције у процесе управљања, одлучивања и контроле ризика. На тај начин дисертација даје оригиналан научни допринос даљем развоју сазнања из области стратешког управљања ризицима у сектору осигурања.

Комисија сматра да резултати истраживања имају и значајну практичну вриједност, јер пружају научно утемељену основу за унапређење система управљања ризицима, примјену савремених аналитичких метода и дигиталних технологија, креирање политика реосигурања и управљање инвестиционим портфолиом у осигуравајућим друштвима. Истовремено, добијени резултати представљају добру основу за будућа истраживања у области стратешког управљања ризицима, нарочито у погледу дугорочних ефеката савремених метода, њихове примјене у различитим институционалним и регулаторним окружењима, као и даљег развоја дигиталних рјешења у сектору осигурања.

На основу свега изложеног, Комисија позитивно оцјењује докторску дисертацију кандидата Игора Мишића под називом „Стратешко управљање ризицима и његов утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава“ и сматра да овај рад задовољава све критеријуме успјешно урађене докторске дисертације, па из тог разлога

П р е д л а ж е

Наставно-научном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати позитивну оцјену докторске дисертације кандидата Игора Мишића, ма под називом: „Стратешко управљање ризицима и његов утицај на успјешност пословања осигуравајућих друштава“, одобри њену јавну одбрану и одреди комисију у вези са истом.

1. Навести најзначајније чињенице које указују на научни/уметнички допринос дисертације.
2. На основу укупне оцјене дисертације, комисија предлаже:
  - да се дисертација / уметнички рад прихвати, а студенту одобри одбрана,
  - да се дисертација / уметнички рад враћа студенту на дораду (да се допуни или измијени) или
  - да се дисертација / уметнички рад одбија.

Мјесто и датум: Бања Лука, 21.07.2026.

---

*Др Бранка Золак Пољашевић, ванредни професор,
с.р.*

Предсједник комисије

Др Жељана Јовичић, ванредни професор, с.р.

Члан

Др Немања Бербер, ванредни професор, с.р.

Члан

Име и презиме, титула и звање

Члан

Име и презиме, титула и звање

Члан

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије дужан је да у извјештај унесе образложење, то јест разлоге због којих не жели да потпише извјештај.

У прилогу извјештаја доставити:

1. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о именовању комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
2. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о прихватању извјештаја комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
3. Извјештај комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану – Образац 3;

4. Докторска дисертација у ПДФ формату;
5. Увјерење продекана за научноистраживачки рад и развој о провјери оригиналности докторске дисертације путем званичног софтвера за откривање плагијаризма;
6. Изјава о ауторству;
7. Изјава којом се овлашћује Универзитет у Бањој Луци да докторску дисертацију / докторски умјетнички рад учини јавно доступним;
8. Изјава о идентичности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског умјетничког рада.